LIBRIS | We know books

Alexandru Vlahuță

ROMÂNIA PITOREASCĂ

LITERA
București

LIBRIS | We know books

CUPRINS

Tabel cronologic 5

PE DUNĂRE 9
- PORȚILE DE FIER 11
- TURNU SEVERIN 13
- CORBUL. HINOVA 15
- OSTROVUL MARE. RUINE 17
- LA CALAFAT 18
- DESA 20
- GURA JIULUI. BECHETUL. CELEIUL 21
- SILIȘTIOARA 23
- ISLAZUL 25
- TURNU MĂGURELE 28
- ZIMNICEA 30
- GIURGIU. CĂLUGĂRENI 32
- ÎNTRE ȚĂRMURILE NOASTRE 36
- PODUL DE PESTE DUNĂRE 39
- BRĂILA 41
- GALAȚI 44
- TULCEA 47
- SULINA 50

PE MAREA NEAGRĂ 53
- PE INSULA ȘERPILOR 55
- CONSTANȚA 57

ÎN MUNȚII NOȘTRI 63
- PE COLIBAȘI 65
- LA UMBRĂ 68
- VALEA MOTRULUI 71
- MÂNĂSTIREA TISMANA 74
- TÂRGU JIU 78
- PE VALEA JIULUI 81
- PE ÎNĂLȚIMILE PARÂNGULUI 86
- PE COAMA MOHORULUI 90
- ÎN NOVACI 92
- MÂNĂSTIREA ȘI PEȘTERA POLOVRACI 95
- ÎN VÂLCEA 98
- PE CHEIA BISTRIȚEI 102
- RÂMNICU VÂLCEA. VALEA OLTULUI 104
- LA CÂINENI 111
- PE ARGEȘ. CURTEA DE ARGEȘ 113
- CÂMPULUNG 117
- RUCĂR. DÂMBOVICIOARA 119
- TÂRGOVIȘTEA. RUINELE 123
- PE IALOMIȚA. DE LA TÂRGOVIȘTE LA PETROȘIȚA 127
- PRIN CHEIA TĂTARULUI LA SCHITUL PEȘTERA 130
- PE OBÂRȘIA. LA OMUL. PE VALEA CERBULUI 133
- PE VALEA PRAHOVEI: PREDEAL, AZUGA, BUȘTENI, SINAIA 136
- CÂMPINA. VALEA DOFTANEI. SLĂNICUL PRAHOVEI 140

LIBRIS | We know books

VALEA TELEAJENULUI 144
ÎN MUNȚII BUZĂULUI. SIRIU 146
MELEDIC 148
MUNTELE PENTELEU.
MÂNĂSTIREA GĂVANU 151
ÎN RÂMNICU SĂRAT 155
ÎN VRANCEA 159
ÎN MUNȚII BACĂULUI 163
ÎN MUNȚII NEAMȚULUI 167
ÎN MUNȚII SUCEVEI 179
PE PLUTĂ DE LA DORNA LA PIATRA 182

VALEA PRUTULUI 193

ȚARA. POPORUL 199

LIBRIS | We know books

PORȚILE DE FIER

Soarele scapătă spre asfințit. Crestele munților par aprinse. Încet, se desfac și s-aștern pe văi perdele de umbră.

Înaintea noastră, pe luciul plumburiu al apei, se ivește-n curmeziș mai întâi o dungă, o coamă gălbuie și creață. Ne apropiem de pragul gherdapurilor. Dunărea începe să vâjâie mânioasă, e un zbucium și-un clocot de valuri dintr-un mal în altul. Peste-adâncimi se fac ochiuri mari, care rotesc în loc. Ici apa se scufundă, bolborosind, ca suptă de gura unei vâltori, colo se umflă, se burdușește și urlă făcând clăbuci, bătându-se de stânci care nu se văd.

Vaporul merge mai încet, mai cu pază. Patru oameni stau la roata de la cârmă; amândoi comandanții sunt pe punte, în picioare, cu ochii ațintiți înainte: trecem printre gherdapuri. Dunărea mugește mai tare. Cu ochii închiși, te-ai crede într-un codru pe-o vijelie cumplită. Din fundul ei se-ntind, pe sub valuri, nenumărate brațe de piatră, gata s-apuce vasul și să-l farme-n bucăți la cea mai mică nebăgare de seamă. Aici, sub volbura asta de valuri, e încheietura Balcanilor cu Carpații. Peste pumnii lor încleștați, Dunărea se aruncă furioasă, rupând cu zgomot cele din urmă stăvilare ce i se mai ridică-n cale. Și în vălmășagul acestei ciocniri de titani, fiecare val pare că strigă, fiecare stâncă pare că se mișcă. Deodată apa

LIBRIS We know books

lunecă de pe zăgazul colțuros și se întinde ca o pânză. Lupta, năprasnica luptă dintre cei doi uriași, care de aci încolo au a purta străjile României, s-a încheiat. Munții învinși se dau la o parte. Zarea se deschide. Din stânga, de sub curmătura unui deal, vine râul Bahna să-l întâmpine, să salute sosirea marelui fluviu la pragul țării, cu al cărei pământ și al cărei destin se leagă pentru totdeauna. Din ce depărtări scoboară și cât a luptat Dunărea ca să străbată-ncoace! A trebuit să spintece munții, să-și sape albia în piatră de-a curmezișul Carpaților. A bătut, și „Porțile de Fier" s-au deschis în fața puterii eterne a valurilor ei.

Acum vuietul contenește – biruitoare, apa s-așază între maluri, potolită, netedă ca o oglindă. Carpații își împing spre miazănoapte înălțimile învălite în codru. Câteva stânci curioase își mai ridică, din desișul verde, capetele pleșuve, ca și cum ar vrea să mai privească o dată la potopul acesta călător, căruia nimic nu i-a putut sta împotrivă.

TURNU SEVERIN

De la Vârciorova malurile se pleacă și se netezesc. Întinse ogoare de porumb înverzesc zarișteа. Linia ferată tivește drept, ca un chenar regulat, marginea apei până la Turnu Severin, care s-arată-n asfințitul soarelui ca-ntr-un decor de teatru. Dunărea, lărgită, taie o curbă-n țărmul românesc și-mpinge orașul pe-o înălțime acoperită de arbori, din desișul cărora ies la iveală, tot mai sus, tot mai mari, case albe-nvălite cu olane roșii. Fumuri groase, negre clăbucesc din coșurile fabricilor. De departe s-aud bocănind în șantiere ciocanele de fier. Pe mal, la schelă, furnică mulțimea, ca la bâlci.

E plin locul acesta de amintiri străvechi. Pe-aici au curs, acum optsprezece veacuri, legiunile romane, menite-a răsădi un popor nou în câmpiile pustiite ale Daciei. Aici și-a întemeiat mai târziu Septimiu Sever straja răsăriteană a împărăției lui, „Castrele Severiane", din care se mai văd și astăzi urme (Turnul lui Sever) în grădina publică a orașului, așezată deasupra portului, pe-o terasă-naltă, de unde se deschide una din cele mai frumoase priveliști pe Dunăre. Aici a fost odată capitala Olteniei, scaunul vestiților bani ai Severinului, a căror obârșie se pierde în adâncimea vremii, dincolo de descălecătoare. Săpăturile ce se fac prin împrejurimi descoperă ziduri antice, chipuri de piatră, scule

LIBRIS | We know books

și monede romane – răzlețe amintiri dintr-o lume de neasemănați viteji, care-au adus și-au împânzit în câmpiile Dunării lumina, graiul și falnica putere a celei mai mari și mai slăvite împărății din câte-au stat sub soare.

Ce urme de uriași au lăsat legionarii lui Traian pe unde-au trecut! Pașii lor se cunosc prin desfundăturile munților. Toate li s-au supus. Stâncile s-au dat la o parte și le-au făcut loc, apele s-au plecat speriate de umbra și zgomotul celor dintâi poduri ce le-au încălecat. Dunărea, însăși măreața și năprasnica Dunăre, s-a îmblânzit și s-a dat învinsă în mâinile lor. Se văd și astăzi căpătâile podului care-a făcut nepieritor numele lui Apolodor din Damasc, ieșind din valuri, ca două brațe de gigant întinse spre cer.

Aici, pe pământul acesta, sfințit de jertfe mari și de prețioase amintiri, se ridică azi Turnu Severin, unul din cele mai însemnate porturi ale României, oraș apusean, cu clădiri frumoase, cu școli mărețe, cu uliți largi și drepte – cetate întărită odinioară, apărată de-un șanț adânc pe care, la vreme de primejdie, îl umplea într-o clipeală Dunărea, puind-o astfel sub o pavăză de apă din toate părțile, strângând-o la sân, ca pe-un copil iubit, sub brațul ei ocrotitor.

Și ca și cum ar fi fost scris ca orașul acesta, de care se leagă atâtea mari întâmplări, să-și mai însemne o dată numele în istoria neamului nostru, iată că tot aici, unde a descălecat acum optsprezece veacuri împăratul Traian, pune întâiul pas pe pământul țării românești tânărul prinț Carol I, chemat să ia în mâna lui ageră și norocoasă destinele acestui popor și – redeșteptând în el strămoșeasca vitejie și putere de muncă – să-l pregătească pentru o nouă fază de propășire și de glorie.

CORBUL. HINOVA

Vaporul spintecă netezișul apei, aurit de cele din urmă raze ale soarelui. Îndărăt, orașul se pleacă, se cufundă-n valuri. Departe, spre miazănoapte și apus, munții, într-un nor de pulbere albastră, își ondulează coama pe poalele rubinii ale cerului. Malurile ies din apă într-o înclinare dulce, desfășurând lanuri de grâu în limpezișul zărilor. Peste toate-o moliciune, o pace dumnezeiască se lasă de sus.

Un deal din Serbia se culcă drept în calea Dunării. Ea, liniștită, coteşte pe la capul dealului, bate-o bucată bună spre răsărit și se-ndoaie-n formă de potcoavă în țărmul românesc. În fundul acestei potcoave e Ostrovul Corbului, în care un război între ruși și turci, spun localnicii, ar fi lăsat corbilor de mâncare leșuri pentru trei ani de zile.

*

Un chiot lung sparge tăcerea amurgului. Pe malul stâng, căsuțe albe se ivesc dintre copaci. Turme de vite se scoboară la adăpat. În fața pichetului Hinova, grănicerul nostru, cu arma la umăr, pare o statuie de bronz. Livezile satului se oglindesc în valuri. Cumpăna unei fântâni se pleacă și se înalță ca un cocostârc care bea apă. Orizontul se deschide, se lărgește din ce în ce. Ochiul străbate adânc în plaiurile țării, pe lângă dunga fumurie trasă de „Valul lui Traian", care,

LIBRIS | We know books

pornind din coasta Hinovii și tăind spre răsărit dealul Stârminii și viile Orevitii, se-nfundă, dincolo de Padina, în inima Olteniei. Soarele-a asfințit. Aerul miroase a pământ ars, stropit de-o bură de ploaie. Drumuri albe se pleacă din sat, legând viața de pe pământ cu drumul mișcător al apei. Copacii, casele fug, se șterg ca niște năluci în urma noastră. Farmecul nopții se-ntinde ș-astâmpără toate zgomotele pământului. Malurile s-apropie, ca și cum ar vrea să-și șoptească ceva. Pe marmura vânăt-a apei luna cerne o pulbere de argint. Toate parcă se pregătesc să treacă din lumea realității în lumea basmelor.

OSTROVUL MARE. RUINE

E noapte – o noapte caldă, adâncă, liniștită. Nu se mai aude decât respirarea puternică a mașinii și fâșâitul somnoros al apei. Luminile întârziate ale satelor clipesc, ca niște licurici, printre crengile copacilor. Trecem pe lângă Ostrovul Mare. În bătaia lunii, turla bisericii, satul, viile, pădurea, toate au înfățișarea fantastică a lucrurilor văzute-n vis.

Or fi știind oare pașnicii locuitori de pe acest ostrov din ce vremi de vitejie au rămas zidurile năruite, valurile de pământ și cele patru metereze din preajma satului? Or fi bănuind ei vreodată că, de pe monedele pe care le găsesc, când își sapă via sau ogorul, îi privește chipul unui împărat roman și că, sub vechile ruine, pe care-și întind năvoadele la soare, dorm atâtea scumpe amintiri din istoria neamului lor?

De la Severin până dincolo de Galați, mai toate satele și orașele noastre de pe malul Dunării sunt ridicate pe ruine de acestea sfinte – ziduri surpate și mormane de moloz – rămase de pe urma întinsei și glorioasei împărății, ai cărei legionari au vânzolit limanurile mărilor ș-ascunzătorile munților, zguduind pământul sub tropotul cailor lor. Țăranii dunăreni – plugari, pescari, împletitori de rogojini – își întăresc temeliile caselor cu cărămizi scoase din vechile zidiri romane, admirabilă simbolizare a închegării regatului român de azi, pe urmele și din vlăstarele celei mai frumoase și mai înfloritoare provincii romane, de acum două mii de ani aproape!

LIBRIS | We know books

LA CALAFAT

Din vale de Gruia, în dreptul satului Pristolu, o lamă sclipitoare de oțel se-mplântă-n malul drept. E râul Timocului. Serbia rămâne la apus. Dunărea de-aci încolo pune în fața României o nouă vecină – Bulgaria. Pe-o depărtare de patruzeci de kilometri malurile nisipoase bat spre răsărit, până la satul Cetatea, pe unde se îndoaie iarăși un cot mare în țărmul din stânga, scobit de valuri, până-n șesul Maglavitului.

E miezul nopții. Slabe, tremurătoare licăriri clipesc, ca niște ochi somnoroși, pe amândouă malurile. Un muget lung, răsunător, dă ecou dumbrăvilor de pe ostroave: vaporul se oprește la Calafat. Orașul doarme sub straja lunii. Casele-n șirate pe costișa prăvălită spre Dunăre își așternumbrele negre pe ulițele largi, tăcute, pustii. Schelă de grâne în timp de liniște, cetate de apărare-n război – Calafatul își are de mult paginile lui de suferințiși de glorie în istoria țării. În zidurile caselor vechi se cunosc și azi urmele bombelor – așa rămân pe trupul ostașilor bătrâni semnele războaielor în care au dat vitejește piept cu moartea. Asupra acestui oraș s-au aruncat cele dintâi obuze turcești în primăvara anului 1877, când războiul nu era încă deschis, când România – liniștită în fața furtunii ce se pregătea – nu făcea decât să-și asigure

paza granițelor ei dunărene. Dar la glasul tunurilor din Vidin, ca la un cântec bătrânesc, deșteptător de amintiri măreațe, un dor adânc de luptă și de biruință tresări în inimile ostașilor din tabăra Calafatului. În ziua de 15 mai, pe când cele două cetăți își încercau puterile, aruncându-și ghiulele peste valurile nepăsătoare ale Dunării, un obuz căzu și se sparse la câțiva pași înaintea Domnitorului Carol. „Ura!“ strigă voios tânărul voievod, ridicându-și chipul în vânt; un „ura!“ puternic, mai răsunător decât bubuitul tunurilor, izbucni din pieptul tuturor oștenilor, și muzicele regimentelor intonară imnul național. Astfel salutau începutul războiului acei care, peste opt luni, după minuni de vitejie, aveau să intre biruitori în vechea cetate, care se grăbise să le-arunce cele dintâi bombe, și la care, astăzi, privește cu fală vulturul de pe monumentul Independenței, întru amintirea acelei zile, în mijlocul orașului Calafat.